



НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРАЗНИК

брой 21 • год. ХС • 10 ноември 2011 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

АБОНИРАЙТЕ СЕ ЗА ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“! ВЕСТНИКЪТ НА ВСЕКИ ТРАКИЕЦ! НАШИЯТ ВЕСТНИК!

Каталожен № 759

Годишен абонамент само 9,⁶⁰ лева!

За 6 месеца - 4,⁸⁰ лв.

За 3 месеца - 2,⁴⁰ лв.

Не пропускайте!

Абонаментната кампания е до 15 декември т.г. във всички клонове на „Български пощи“ и във всички тракийски дружества.

Денят на бесарабските българи

На 29 октомври т.г. в Одеса честваша Деня на бесарабските българи (подробности – на стр. 4). По този повод организацията „Конгрес на българите в Украйна“ и българския младежки клуб „Актив“ откриха изложба на стари снимки под наслов „Моите бесарабски българи“. Уникалните кадри, направени в началото на XX век в бесарабски села, са изложени във Воронцовския дворец в Одеса.

Българският културно-просветен център „Аз Буки Веди“ и танцовият ансамбъл „Лудо-млаго“ бяха подготвили богата концертна програма.

Фашмоб „Голямо Одеско хоро“ се проведе на същия ден на оживения централен площад „Куликово поле“ в Одеса. Организатори на проявата отново бяха Българският



Младите продължават традицията

младежки клуб „Актив“ с подкрепата на „Конгрес на българите в Украйна“.

Първата подобна акция фашмоб „Българ-

ско знаме“ се проведе през април 2011 г. по случай 135-годишнината на Априлското въстание. Тогава в акцията се

включиха над 80 младежи, които образуваха живо българско знаме, държейки над главите бяла, червена или зелена тъкан.

За да пребъде България

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България поздравя на 1 ноември всички българи с Деня на народните будители. В поздравлението, публикувано в сайта на тракийската организация www.stdbg.org, четем:

„Първи ноември е денят, в който изразяваме своята почит към създателите и пазителите на българската духовност, прекланяме се пред възрожденските просветители и участниците в националноосвободителните борби, почитаме всички онези, които изковаха от словото най-мощното оръжие за духовно съграждане на следосвободенска България!

В ден като днешния нека отгадем дължимото на народните будители, на всички учители и просветители, благодарение на които е запазена и се развива българската духовност. Нека бъдем достойни наследници на делата им, за пребъде хилядолетната ни родина!

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК НА ВСИЧКИ БЪЛГАРИ!“

Константин Петканов:

„СВЕТОГЛЕДЪТ НА НАРОДНИЯ БУДИТЕЛ“

Четете на стр. 6

Насилието не доказва нищо

С акад. Антон ДОНЧЕВ разговаря Елена Алекова

– Господин Дончев, знайно е, че по време на турското робство един от най-тежките данъци е бил кръвният данък. Еничарите са се набирали задължително от християнски семейства. Каква е ролята на Еничарския корпус, тази елитна султанска войска, за укрепването на Османската империя?

– Еничарският корпус?

Работата е много по-сложна от него. Става дума за кръвния данък. Той не създава само еничари, а създава господстващата класа на



Акад. Антон Дончев

Османската империя. Прибират набора на тези момчета. Вземат се деца само от селата, не от градовете. Еврейчета не се вземат, само християнчета –

българи, гърци, сърби, албанци, грузинци, арменци. От целия Балкански полуостров се събират деца. Вземали са деца и от Персия...

И така... Изсред тях най-напред се отбират най-красивите. Задължително физически много красиви. Задължително високи. Това е първият подбор. Вторият подбор е чрез интервю. Комисия прави интервю с всеки от тях, избраните, около 100-150 души. След това те отиват в една школа, която се казва „Ендерун-и хумаюн“, разположена на входа на султанския дворец.

На стр. 3

След изборите - накъде?

Тогор Коруюв



Тогор Коруюв

Резултатите от изборите вече са ясни, но политическата картина на България не се изясни. Напротив, мъглата стана още по-непрозледна, тъй като цялата власт отиде в ръцете на ГЕРБ, сиреч на Бойко Борисов. А в тая „мъгла“ още повече се развързват ръцете на сегашното силово мутренско безконтролно управление с открит приквус на диктатура. Правилно ръководствата на Съюза на тракийските дружества в България и на ПК „Тракия“, верни на своя демократизъм, отказаха да застанат зад кандидатурите на ГЕРБ. Подкрепена бе кандидатурата на Калфин-Данаилов. За съжаление тази двойка загуби с около 5 процента, или имаше около 160 000 гласа по-малко от Плевнелиев-Попова. Новият президент на България бе избран с гласовете на едва 1 692 330 души от 6 933 748, имащи право да гласуват в изборите за държавен глава, сиреч 30 на сто. А резултатът на Калфин-Данаилов опроверга рояка от предварителни прогнози, че опонентите им от ГЕРБ ще ги разгромят с 15-20 процента, както гадаеха месеци наред обслужващите властта социологически агенции, телевизии и вестници. Разликата остана малка, въпреки че изборите преминаха в обстановка на натиск, усилено полицейско присъствие и насаждане на страх. Доказателство за това е, че при екзитполовете много от избирателите не искаха да разкрият за кого са гласували и подведоха социолозите. Ще добавя и хаоса при броенето на бюлетините, опашките пред изборните бюра, незаконното увлчаване на времето, а сега ваят предложения за касиране на изборите. Новото тази година бе, че купуването на гласове се разшири етнически – срамната търговия се върши не само от цигани, но вече и от българи. Такива избори страната не помни поне в последните десетилетия. Те върнаха байганювщината у нас.

Петият президент на Република България е Росен Плевнелиев. Той дълго ни убеждаваше, че е непартиен и наднартийен, нищо че в изборната нощ на пресконференцията премиерът Бойко Борисов доста го унижи, като заяви, че когото и да бе предложил партия ГЕРБ, щял да стане президент. Ще ни се да вярваме, че Росен Плевнелиев няма да е сянка и послушник на вездесъщия лидер на ГЕРБ, ще прояви поне малко неврокопски комитски характер. Ако иска да бъде държавен глава на всички българи, не може да пренебрегне потомците на тракийските българи, които са над милион души. А ние ще настояваме той като главна фигура във външната политика и дипломацията да продължи усилията на предходника за обезщетяването от Турция на имотите на тракийските бежанци.

ПК „Тракия“ има вече свой кмет - Димитър Сотиров, спечелил в Община Куклен още на първия тур. Клубът участва в няколко местни коалиции и вече има доста общински съветници. Шест от деветте, подкрепяни от тракийци, кметове на областни градове са избрани, а те са на Шумен, Перник, Сливен, Търговище, Разград и Ловеч. За съжаление не получи мнозинство Дора Янкова в Смолян, загубиха и подкрепяните кандидати в Благоевград и Стара Загора. „Наши“ са и общините Свиленград, Магжарово, Полски Тръмбеш, Велинград, Гоце Делчев, Сандански, Карнобат, Несебър, Белослав, Долен чифлик и Стрелча. В седем общини нямашме успех. Сега трябва да преценим: „като печелим-какво губим“ и „като губим-какво печелим“. Защото нашата тракийската кауза е национална и наднартийна, за нея трябва да търсим сътрудничество с всички български кметове. Но първо да започнем от нашия вестник – нека гласът на „Тракия“ да стига до повече читатели, с него и нашата кауза. А това решава само абонаментът.

Духовно огнище в Одрин

Българската мъжка гимназия „Д-р Петър Берон“

Проф. Иван
ФИЛЧЕВ



(Продължение от миналия брой)

Евлоги Георгиев през април 1873 г. уведомява писмено всички членове на Комитета, че на 14 май 1873 г. ще се проведе събрание за използване на Беровото наследство. По технически причини обаче заседанието е проведено на 18 юни 1873 г. В протокола от събранието се вижда, че е извършена фиктивна продажба на имението „Скорила“ на Михаил Колони, Георги Николопуло и Евлоги Георгиев, без те да са дали свои пари, а за да употребят неговите приходи в полза на българското просвещение чрез създаването на учебни заведения, които да носят името на г-р П. Берон¹.

В следващата декларация от 30 юни с.г. М. Колони, Николопуло и М. Бенки „упълномощават г-н Евлоги Георгиев да извършва всякакви разходи и аванси“².

В инициативата за откриване на българска мъжка гимназия активно се включват П. Р. Славеилов и Българската екзархия в Цариград. По това време (1874) П. Р. Славеилов е учител към Екзархията. Именно по препоръка на Българската екзархия П. Р. Славеилов

гарския народ. И понеже проникнали слухове, че това ще бъде една гимназия в Одрин, Славеилов моли Екзархията да влезе във връзка с Букурещката българска община и се подтикне решаването на този въпрос в полза на Одрин. Той моли да се убедят всички отговорни лица, че „без Одрин няма Тракия, а без помощ за утвърждаването на българщината чрез образованието няма Одрин за българите“³.

В следващото писмо до архимандрит Йосиф от 26 август 1874 г. П. Р. Славеилов излага план за просветна и училищна дейност в Одрин. На първо място моли там да бъдат изпратени 6 от неговите ученици от Цариград, с които да се поставят основите на проектираната гимназия. Защото в Одрин има рой неприятели от гръцките фанариоти и униятите католици, а той трябва да покаже, че нещо се върши и да не се опусне разочарованието у хората⁴.

Смесеният съвет при Екзархията в Цариград се отзовава на молбата на Славеилов и осигурява издръжката на учениците в Одрин. Интересното е, че един от тях се оказва Димитър Благоев, бъдещият създател на Социалдемократическата партия в България. В своите спомени Благоев потвърждава, че за да започнат редовни занятия в българската гимназия, е било необходимо да отидат няколко ученици от Цариград. За тях е намерена квартира в града, уредено е храненето в гостилница, а издръжката им била поета от Екзархията. Покрай тях се записали и няколко

екзархия в Цариград. На нея е възложено назначаването на учителите за различните училища в Тракия и Македония, оттам се изработват учебните програми, а също така се осъществява контролът на учебния процес чрез училищни инспектори. В тая връзка е и отговорността на българския екзарх за състоянието на просветното дело. Завидна е настоячивостта на Екзарх Йосиф I във връзка с употребяването на завещанието на г-р П. Берон за откриване и издръжка на българска гимназия в Одрин. В писмо от 21 март 1880 г. до Евлоги Георгиев в Букурещ той описва бедственото положение на българите в Одринския вилает. Има цели населени места, където българите са загубили представа за българската си народност. Децата им са принудени да посещават гръцки училища, за да получат някаква просвета. Изходът може да бъде само един - създаване на добри български училища. И в тази връзка съществуването на българска гимназия може да има огромно въздействие върху българите в целия Одрински вилает.

Издръжката на такова просветно огнище е свързана с много средства, които българското княжество не е в състояние да отдели. Ето защо Екзарх Йосиф моли, ако в завещанието на г-р П. Берон има предвидени средства за българско училище в Одрин, „то по-скоро да се тури завещанието в действие“⁵.

В този дух е и писмото на Екзарх Йосиф от 9 април 1880 г.



Струнен оркестър при българската мъжка гимназия „Д-р Петър Берон“ – учебната 1894/1895 или 1895/1896 г.

отица в Одрин на 9 август 1874 г. и сключва договор с българската община да бъде учител в града. Освен трите български взаимни училища в махалите „Калето“, „Каука“ и „Керишканата“ Славеилов открива на 14 август ново училище в заселената с българи махала „Сарък мегдан“. Но вниманието му е насочено предимно към организирането на българската гимназия. Тези негови стремежи са подчертани в няколко писма, изпратени до архимандрит Йосиф I в Цариград. В писмо от 24 август 1874 г. той съобщава, че Букурещката българска община успяла да принуди роднините - претенденти за наследството на г-р П. Берон, да се откажат от своите искания в полза на просвещението на бъл-

ученици от български семейства. И работата потръгнала.

Обаче гръците, уплашени за влиянието си, започват интриги против Славеилов, представяйки го като бунтовник. Турското правителство нарежда да го арестуват. Занятията спират и учениците от Цариград се завръщат обратно⁶.

Опитът на П. Р. Славеилов за създаване на гимназиално училище в Одрин е неуспешен. Но идеята не загасва. Увеличава се броят на взаимните училища, пробива си път и българското трикласно училище - прогимназията. През първите години училищата се финансират от българския гържавен бюджет посредством Българската

до г-н Драган Цанков, министър на вероизповеданията, на когото предстои среща с Евлоги Георгиев в София. Молбата е да се изтъкне пред него жизнената необходимост да бъде подпомогнато изграждане на българска гимназия в Одрин⁷.

(Продължава в следващия брой)

¹ Д-р Петър Берон и Одринската българска мъжка гимназия „Д-р Петър Берон“. Сборник документи. С., 1958, док. № 55, с.210.

² Пак там, док. № 56, с. 214.

³ Пак там, док. № 86, с. 236.

⁴ Пак там, док. № 87, с. 238.

⁵ Б л а г о е в, Д. Кратки бележки из моя живот. С., 1949, 19-20.

⁶ Д-р Петър Берон и Одринската..., док. № 156, 290-291.

⁷ Пак там, док. № 157, с. 291.

Ценен научен труд

Величко ПАЧИЛОВ

С отварянето на ГКПП при Златоград за Ксанти в началото на миналата година и предстоящото откриване на новия при „Маказа“ за Помюрджина (Комотини), интересът на тракийци към Западна (Беломорска) Тракия се засили. В тази връзка на 31 октомври в студио „Тракия“ беше представена книгата „Южнородопските български говори в Ксантийско и Помюрджинско“ на доцент г-р Георги Митринов, диалектолог от Института за български език при БАН. Авторът, който е от с. Славеино, Смолянско, се занимава с изследване на родопското говорно богатство и като цяло на етнографските особености на родопското и тракийското българско население. Има над 120 публикации за среднородопската възрожденска писмена традиция и за българските родопски говори в Златоградско, включително и на селищата на три общини от бишата Златоградска околия, които днес са на територията на Република Гърция.

Както е известно, враждебни на българския народ сили в стремежа си да откъснат българомохамеданското население от българските му корени освен другото измислиха и нечуваната доскоро „помашка нация“. А гръцкият учител и краевед от Ксанти Петрос Теохаридис издаде през 1996 г. в Солун три книги: „Граматика на помашкия език“, „Помашко-гръцки речник“ и „Гръцко-помашки речник“.

Издаването на тези книги, предназначени да обслужват чужди интереси, обаче е нож с две остриета. Всичко е сложено, както се казва, черно на бяло. И пред нашите учени езиковеди стои не само научната, но и патриотичната задача да докажат научната истина, че този „помашки език“ не е нищо друго освен български диалект, който се говори и днес от българите отсам границата, и то независимо дали са християни или мохамедани. Само гето диалектът отпатък границата съдържа повече гръцки и турски думи, което е съвсем разбираемо.

И, както се вижда, г-р Георги Митринов блестящо се е справил с тази научна задача. Обемистият му научен труд (278 страници) е приет от Научния съвет на Института по български език при БАН с решение да се отпечата и стане достояние на научната и широката общественост. С критичния про-

Георги
Митринов
Южнородопските
български
говори в
Ксантийско
и Помюрджинско”.
София,
2011 г.



чит на обемистия помашко-гръцки речник г-р Георги Митринов доказва по безспорен начин принадлежността на южнородопските говори към българската езикова територия. Фактически с включения диалектен лексикален материал Петрос Теохаридис е създал, макар и неиздържан в научно отношение, речник на южнородопските български говори. А опитът му да обособи теоретично съществуването на „помашки език“ е несериозен, без нужната научна аргументация. Още повече че той не цитира нито едно българско изследване върху българския език и конкретно върху родопските говори. Не цитира и гръцки изследвания на тази тема, защото на практика такива няма.

От разгледания фактически материал г-р Георги Митринов стига до извода, че специфично за развитието на южнородопските български говори в чуждоезична среда е запазването на граматичната им система въпреки засиленото гръцко и турско влияние. Защото в гръцките училища на българите мохамедани се преподава освен гръцки, което е нормално, но и турски език. А гръцките власти доскоро, а турските емисари и до днес, забраняват на българите мохамедани да говорят с децата си на майчиния им български език.

Но времето тече, нещата се променят. През последните години в обществено-политическия живот на Гърция се създаваха условия южнородопското българоезично население да общува свободно на своя майчин език. Надяваме се постепенно да отслабне и турският натиск. Така ще се създадат условия за запазване на самобитните старинни български говори отпатък границата. А и изучаването от това население на литературния български език няма да е чак толкова трудно, което от своя страна ще допринесе за по-нататъшното сближаване и сътрудничество между народите и икономиките на България и Гърция.

ПЛАН НА СОФИЙСКОТО ДРУЖЕСТВО „ТРАКИЯ“ И КЛУБ „РОДОПИ“ ЗА НОЕМВРИ И ДЕКЕМВРИ 2011 Г.

В Тракийския клуб на ул. „Стефан Караджа“ 7А

1. Представяне на книгата „Кафе в Златоград. Интервю пред Би Би Си“ на Вели Чаушев – 14 ноември (понеделник), от 17.30 часа.
2. Отчетно-изборно събрание на Софийското дружество „Тракия“ – 28 ноември (понеделник) от 17.30 часа.
3. Представяне на „Речник на българските говори в Южните Родопи, Драмско и Сярско“ на Георги Митринов и Лучия Антонова – 12 декември (понеделник) от 17.30 часа.
4. Тракийско-родопска вечер по случай коледните и новогодишните празници – 17 декември (събота) от 17.30 часа.

В Борисовата градина

1. Поклонение пред паметника на Капитан Петко Войвода по случай 167 години от рождението му – 18 декември (неделя) от 11 часа.

СЪОБЩЕНИЕ

Управителният съвет на Тракийския научен институт, София, свиква общо събрание на ТНИ на 25 ноември 2011 г. в 10 часа в клуба на Съюза на тракийските дружества в България на ул. „Стефан Караджа“ 7А, при следния дневен ред:

1. Приемане на нови членове на ТНИ.
2. Отчетен доклад и разисквания по него.
3. Избор на Управителен съвет, председател и членове, избор на Контролна комисия.

Насилието не доказва нищо

С акад. Антон Дончев разговаря г-р Елена Алекова

От стр. 1

Там те се учат за управници, за лидери. Първо ги правят мюсюлмани, защото преди това те задължително е трябвало да бъдат християни. Учат ги на турски. Две-три години им преподават задължително изкуство и култура. И физкултура... Оттам излиза великият Синан, който е построил джамията „Коджа дервиш Мехмед паша“ (сега църквата „Св. Седмочисленици“) в София.

– Говори се дори, че Коджа Мимар Синан е от Широка лъка, че е прочутият майстор Манол, възпят в народните ни песни...

– Да, ние, българите, претендираме, че Синан е българин. От друга страна, гръците намериха документи, в които той пише, че е грък. Тук няма противоречие. Защото, като вземат много малко момчето, там го дават на ислямско семейство, за да го научи на турски език, на обичаите и на религията. Много е вероятно Синан да е бил даген на гръцко семейство, приело исляма – то да го вкара в пътя. Значи великият Синан, най-големият архитект на империята, си е абсолютно доказано (това никои не го атакува) християнско момче, жертва на кръвния данък.

И всичките 47 велики везири от периода на величието на Османската империя, чиито имена съм виждал, всички те го един са християни, приели така исляма, тоест – еничари. Защо? Това способства борбата против корупцията. По социално положение еничаринът е роб. Няма майка, няма баща, няма братя, няма сестри. Няма имущество. Имуществото е на султана. Животът му е на султана. Султанът всеки момент може да го убие – праща му една торба вътре с навито въже и той се самоудушва. А то... правиш един турчин везир. И какво следва? Ами братята му, ами сестрите му, ами родата му... А еничаринът е никой. Той е само войник на исляма. Гениално!

Освен това ги учат на обноси, те говорят помежду си и с другите хора само на „ви“. Не могат да жестикулират с ръце. Хранят се изключително красиво. Държат се великолично. Най-малкото повишаване на тон или нещо друго и следва наказание. За всичко – строги наказания, физически и духовни. Цяла Европа с възхищение гледа дипломатите на Османската империя – най-добрите мъже, с най-доброто държание, с по три-четири езика. Нито един от тях не е турчин. Той, за да се издигне, за да му дадат длъжност и прочие, преди това трябва да е бил християнин, тоест да носи първородния грях, че не е бил покорен на сукмана. И това е робът, който на другия ден може да получи възненето.

Другата част вече, здравите момчета, стават еничари. Единствената редовна армия във възхода на Османската империя е Еничарският корпус. Всичко друго е опълчение. Спяхията е човек, който има земя, има рая, ходи на лов. Султанът му праща знака, той яхва коня и с два-трима души, с шестима души отива... Като свърши кампанията, така да се каже, той се прибира при жената и децата си. А еничаринът отива в казармата. Него го обединява казанът, оджакът. Азата на еничарите носи на главата си не орлово перо, а лъжица. (Откъде идва гумата чорбаджия? Идва от гумата чорба...) Водачът на еничарите, най-страшният човек в Османската империя, и, представи си – на главата му стърчи лъжица. Това са хора, събрани около казана. Това са нещастници. Те нямат нищо.

Тъкмо тези хора от Еничарския корпус са спечелили всички големи първи победи на Османската империя – битката при Никопол, битката при Варна. В битката при Анкара (Ангора) от 1402 г., когато монголският завоевател Тамерлан разбива Баязид I и го пленява, еничарите са избити до последния човек. Сърбите и татарите, които тогава са съюзници на турците, се измъкват. Крилата. Еничарският корпус не отстъпва... Кои превзема Сирия и Египет? Еничарският корпус. Това са нашите момчета. Ние сме Османската империя.

– Тогава може ли да се каже, че по време на турското робство народът ни всъщност си е благоденствал? Така поне твърдят някои „изследователи“ и дори го наричат „османско пришествие“.

– Народът ни не е благоденствал. Трябва най-напред да имаме предвид, че робството трае 500 години. Тоест за тия 500 години съдбата на българския народ се променя. Защото сме попаднали в обсега на т.нар. „османска цивилизация“. Сега у нас се появи една страшна книга на Тойнби „Изследване на историята“. Вътре има и за арабско-ислямската цивилизация. Оценката, която той дава за тази цивилизация – добре, че не сме я дали ние, защото щяхме да се сразим с турците!... – е страшна, аз него го повтарям. Всеки, който иска, може да прочете Тойнби. Това е единственият случай, според него, когато един номадски народ (селджуките) създава цивилизация, която трае векове. Всички други номади са правели държави за по 120–130 години. Но тая цивилизация (на Османската империя), в която има господари и има рая в полуробско състояние, компрометира

изцяло всякакви разговори за каквото и да е благоденствие по онова време! Не можеш да благоденстваш, като си втора категория човек. Ти поначало си имаш печат. Това е форма на цивилизация, която дели хората, както казва Тойнби, на говедари и добитък. Това е държава, която се управлява така, както номадът управлява говедата си. Той е говедар, ти си говедо, ти си рая!... То и едно говедо може да благоденства в края на краищата, но... Така стоят нещата. Нещата трябва да се приемат. Историята трябва да се прочете. Историята трябва да се приеме.



Еничари с казана

– Днес се спекулира и с това, че българите мохамедани едва ли не доброволно са приемали исляма, и то само за да се облагодетелстват.

– Тази възможност, приемайки исляма, да минеш на горния етаж, както (в романа) го казва ходжата на българските първенци, вероятно е събланила някои хора да приемат исляма. Вероятно на някои са им давали по две торби ечемик и те са ги вземали... Ами измислят от глад, имат деца вкъщи, ще вземе торбата в края на краищата, ще каже: Алах... – нали живее! Но наред с това очевидна е съпротивата – и вътрешна, и външна – против мохамеданчването!

Но, от друга страна, някъде през XV–XVI век господстващата класа все пак се е сафаресала. Селим I е пратил войската си да направи цялото балканско население мохамедани. Но са го върнали ония, улемите: „Ей, момче, ако на всички им сложим чалми, кой ще оре, кой ще сее? Как си я представяш тая работа?“

Тая порочна поначало основа на „османската цивилизация“ ни кара поне да мълчим. Благоденствал... Народът не може да благоденства като рая! Освен това не може идеалът на едно

общество да бъде идеалът на една кравеферма. Какво прави кравата? Пасе или ѝ дават ярмата, е, дърпат ѝ циците за мляко нагоре-надолу, ама има покрив над главата, пазят я от вълците... Може ли идеалът на едно общество да бъде идеалът на една кравеферма? Може ли да се изправиш и да кажеш: „Ами давах ярмичка... Ами ходехме си така по поляните...“

– И ви колежа от време на време...

– „Е, голяма работа, та то си е съвсем нормално, иначе... Иначе пак ще ни колят!“... Самата „османска цивилизация“ е била сбъркана в основата и

в България влязоха 600 хиляди ученици на 7 и половина милиона население. Това са някъде 6-7 на сто от населението. В турските училища влязоха 16 милиона ученици, тоест 20 на сто от населението в Турция. Знаеш ли какво значи това нещо? Това е невероятно! Това е енергия!

– В Родопите днес се строят много минарета, а все по-малко църкви. Това не са ли опити за отродяване на родопското население?

– Това просто е експанзия на една религия. Поначало днес боговете се завръщат, религиите се намират в подем... Това са изключително деликатни работи. Човек трябва много точно да мери гумите си и да ги мери не заради друго, а за да бъде изключително точен.

Три религии има, с които ние работим – юдаизъм, християнство и ислям. Те се появяват една след друга. Всяка се появява, за да промени нещо в другата религия. Исус се появява на основата на юдаизма с всичките пророци преди него. Самият Той се чувства такъв. Той променя юдаизма. Ислямът се появява на основата на юдаизма и християнството. И той променя някои неща. Има един фантастичен разговор между византийския император от края на XIV – началото на XV век Мануил II Палеолог и един ислямист теолог. В него тези неща са казани почти

точно, въпреки че разговорът е бил воден преди 600-700 години. Ислямът се мъчи да приближи Бога до хората. Затова е възникнал и в това се състои неговата сила. От друга страна, той има недостатъци и не е много ясно как ще ги преодолее, въпреки че би трябвало да ги преодолее. Според мен главното е отношението към жената. Той спрямо християнството е връщане назад в отношението към жената. Но тъй като в момента него го изповядват млади народи, той черпи сила от младостта на самите общества, които го изповядват. При положение че християнството го изповядва България, която праща в училищата 7 на сто от населението, а Турция изповядва исляма и праща в училищата 20 процента от населението... Това е кръв, това е младост, това е сила! Затова ислямът е силен... Но от друга страна, християнството, ако има самочувствието, че дава точни отговори на големите въпроси на човечеството, ами да ги извика тия отговори! Да ги извика с по-силен глас! Да ги покаже! Не е нужно да се бием, за да доказваме това. Навремето са го доказвали с мечове... Но просто се вижда, че мечът не доказва нищо.

неслучайно се появява Митхад паша през 1876 г. и конституцията, неслучайно се появяват младотурците, Кемал Ататюрк... Те са разбирали, че така няма да върви. Те са го виждали.

– Говорят, че Кемал Ататюрк също е бил роден в семейството на български мохамедани в Албания. Вярно ли е?

– Половината от тях чистокръвно, чисто генно са били свързани с тая работа... Защото така се е объркала цялата история, че то къде са останали чисти турци? Какво представляват султаните? Ами че те не се женят за туркини. След три-четири поколения колко турска кръв остава, колко чиста кръв? Това, което е било – било. Не може да се отрича.

Фактът обаче, че по този начин е съставена турската нация, е огромно преимущество. Това просто е сплав, сплав на много малко селджукска кръв и твърде много християнска кръв, защото в момента на величието на Османската империя съотношението е било 26 милиона (рая) към 500 хиляди (турци), тоест 1 към 50. Колко турска кръв е това? Така че от тая гледна точка турците са една млада, изключително силна нация. На 15 септември т.г.

29 октомври - Ден на бесарабските българи

Кога и как се създава този празник?

Тодор НИНОВ

На 29 октомври (16 октомври по стар стил) през 1838 година се освещава храм-паметникът „Свето Преображение Господне“ в Болград, Южна Русия, сега в Украйна. Тази българска светилия е строена с труда на 10 000 българи и с техни средства в продължение на пет години - от 1833 до 1838 година. Проектът на храма е изготвен от известния руски архитект Аврам Ив. Мелников. Този храм е вторият по големина след Исакиевския събор в Санкт Петербург. Освещаването се извършва от бесарабския владика архиепископ Кишиневски и Хотински Дмитрий Сулима в присъствието на хиляди българи - домакини и гости от 82-те села с български колониста, а тържествата продължават четири дни. Специални гости са генерал Иван Никитич Инзов - председател на Попечителския съвет на чуждестранните преселници (колонисти) в южния край на Русия, и тогавашният арменски архиепископ и по-сетнешен патриарх Нерсес.

През 1938 година в България тържествено е отбелязана 100-годишнината от освещаването на този храм-паметник. Именно тогава се ражда инициативата 29 октомври да бъде Ден на бесарабските българи. С този акт се отдава дължимото уважение на участието им в борбата за национално и културно възрождане на българския народ, както и за ролята им в строителството на България след Освобожде-



Храм-паметникът „Свето Преображение Господне“ в Болград

деление на историческата съдба те са чужди поданици, чужди граждани, данъкоплатци, войници. Те са и навеки остават нежелана част от българската народна снага, от българската духовна и културна общност. Ще останат, защото несъкрушима е връзката между нас и тях. Тая връзка е двойка и здраво сплетена: кръвта, която вода не става, и духът, който не умира и всичко побеждава. Нека никога не преставаме да мислим и да се грижим за

определени периоди са руска територия. За българина е характерно, че след като изгради къща за живеене, той изгражда и храм, за да се моли на Господ, изгражда и училище, където да се учат децата му. Бесарабските българи не се задоволяват децата им да учат в селищните училища, а да получат по-високо образование.

Още през 1832 година големият българолюбец Юрий Венелин (Георгий Хуца) развива идеята за необходимостта от

изпращане свои представители с молба до новия княз за откриване на българско средно училище в Болград. В столицата Яш бесарабските делегати се срещат с Георги Раковски, който оценява и подкрепя идеята за гимназия. Той и княз Никола Богориди са съученици и съграждани от Котел. Раковски ходатайства пред княз Никола Богориди за гимназията. Той издава Указ (хрисовул) за откриване на Болградската гимназия. На 1 май 1859 година

преподавател по оперно пеене в БДК, шестима генерали от българската армия: ген.-полковник Данаил Николаев, ген.-полковник Георги Тодоров, ген.-лейтенант Иван Колев и гр., старши офицери. Много възпитаници на Болградската гимназия дават своя принос и са се реализирали в България след 1878 година. В Болградската гимназия са учили и много българи от поробените български земи.

По време на Руско-турската освободителна война от 1877-1878 година в опълчението се включват близо 1000 бесарабски българи. В акцията за изграждане на паметник на опълченците в Болград се отбелязва: „Поклон пред светлата памет на падналите за свободата на България. Скъпи сънародници, да изградим в Болград паметник на българите-опълченци, участието в Освободителната руско-турска война 1877-1878 г. е резултат от съхраненото народностно самосъзнание.“

Младите бесарабски българи са верни на техните предшественици, те пишат:

„Скъпи сънародници, Днес, на 29 октомври, ние, българите в Бесарабия, отбелязваме Деня на бесарабските българи. Денят на онези, които преди 200 години са напуснали България, спасявайки се от турското робство. Денят на онези, които превръщат Бесарабия от дива стъпи в живописен кът, създавайки инфраструктура, построявайки училища и църкви. Денят на онези, които са получили образованието



Флашмоб „Българското знаме“, април 2011 г.

нието през 1878 година.

На 28 ноември 1938 година в София излиза вестник „Българска Бесарабия“, брой единствен. В него Димитър Тодоров, главен секретар на патриотичното движение „Отец Паусий“, пише: „За ония, които запазиха духа си - за заслугите на бесарабските българи“.

Своего писмо-обръщение към читателите Димитър Тодоров завършва така:

„Далеч от нас са бесарабските българи. По едно предпре-

нашите братя - българите от Бесарабия, а един ден в годината - 29 октомври, по стар стил 16 октомври, годишнината от освещаването на въздигнатия от тях в Болград български храм-паметник „Свето Преображение Господне“ - да бъде за тях и за нас голям празник на българския дух.“

След падането на България под турско робство много българи напускат родните си места. Така в края на VIII и през XIX век близо 400 000 българи се преселват в княжествата Влашко, Молдова и Бесарабия, които през



Болградската гимназия „Георги Сава Раковски“

българско средно училище, което да бъде построено в Болград, както и за полагане основите на български национален музей. След Кримската война, съгласно Парижкия мирен договор, в пределите на Молдовското княжество са включени 39 български села, както и Болград. Има възможност да се реализира идеята за българско средно училище. Турският султан назначава за държавен глава на Молдовското княжество княз Никола Богориди, син на висшия турски сановник княз Стефан Богориди. Бесарабските българи

с тържествен водосвет тя е открита. Поканени са за директори Георги Раковски и д-р Иван Селински, но и двамата отказват. Христо Ботев пише: „Болградската гимназия... това свято българско учебно заведение.“

Тук завършват своето образование Ангел Кънчев, заместник на апостола на свободата Васил Левски, министър-председателите на България Александър Малинов и Димитър Греков, акад. Александър Теодоров-Балан, проф. Димитър Азура, проф. Иван Вулпе - първият български оперен бас,

тук, в Болградската гимназия, и са се върнали в България да помагат за Освобождението ѝ. Денят на онези, които през годините не са забравили вярата, родния език, културата и обичаите и благодарение на които ние, младите българи от Бесарабия, гордо заявяваме, че сме БЪЛГАРИ!“

В заключение смятаме, че 29 октомври - Денят на бесарабските българи - трябва да се чества не само от бесарабските българи, а и от всички българи както в България, така и по света.

Утвърдена през годините

Милка Андреева - 45 години на сцената



Милка Андреева



Лазар НАЛБАНТОВ

Странджа е родила и ражда много добри и талантливи певци и музиканти, с които цяла България се гордее. Сред тях е утвърдената през годините народна певица Милка Андреева, която вече 45 години разнася красотата и омаята на странджанската народна песен.

Милка Андреева е родена на 1 октомври 1950 г. в с. Богданово, общ. Средец, Бургаска област, откъдето са произлезли редица известни певци и лични борци. Самата тя казва: „село, което се слави със силните си мъже борци и красивите си жени певици“.

Певческият си талант е наследила от своя род по майчина линия, като най-много песни е научила от своята майка Станка Димова, баба си Мара Михалева и лелите си.

Още в детските си години проявява добрите си певчески заложби на селските седянки, които се правели в техният двор. Така, по детски, със своето изпълнение тя несъзнателно начертава своето професионално бъдеще и пътя към оформянето си на народна певица. В село Богданово бързо се разнася мъавата, че от Милка ще стане голяма певица.

Първият ѝ досег със сцената е като гимназистка в Грудово (дн. Средец). Следват изяви на местни и окръжни събори, откъдето получава високи отличия и похвали. На фолклорните надпявания на Босна, Агликина поляна, Коришница Милка Андреева завоюва първи награди и заслужено получава златните медали.

Едва 18-годишна, през далечната 1969 г. тя постъпва като певица в Странджанския ансамбъл в град Бургас. Там работи и твори в продължение на 20 години, откъдето започват и международните ѝ изяви. Като хористка в хора и като индивидуална изпълнителка Милка Андреева реализира успешни турнета в Полша, Гер-

мания, Франция, Сърбия, Алжир и гр.

Заедно със Странджанската група през 1976 г. реализира и първите си солови записи за Радио София. Следват записи с прочутата Тракийска тройка, а след това и с оркестъра за народна музика към Българското национално радио.

Нейни песни са обработени от известни композитори като Коста Колев, Христофор Раданов, Стефан Мутафчиев, Тодор Працаков, Любен Досев и гр. През годините работи с изтъкнати музиканти като Костадин Варимезов, Стоян Величков, Михаил Маринов, Иво Папазов, Теодоси Спасов и гр., от които е научила много за начина на поднасяне на народната песен. Участва в много телевизионни и радиопредавания. Нейни песни са включени в много сборни плочи, аудиокасети и компактдискове за народна музика.

През 1994 г. заедно с оркестър „Средец“ издава аудиокасета, в която са включени 17 хоровадни песни. По повод възстановяването на националния събор „Странджа пее - с. Граматиково“ през 1995 г. излиза видеоалбум „Звезите на Странджа“, в който Милка Андреева участва с две народни песни. През 2006 г. издава 2 CD-та, озаглавени „Песни от Странджа“ и „Перли от Странджа“.

Репертоарът на Милка Андреева е изключително разнообразен и богат, включващ песни от различен музикален и текстови сюжет. В по-голямата си част песните, които е записала за Златния фонд на Българско национално радио, са безмензурни, с изключително богато музикално съдържание, включващо широкото странджанско вибрато и богата орнаментика. Хоровадните ѝ песни са интересни по своя тонов обем и ритмика, както и с обредната си принадежност. Милка Андреева изпълнява характерните за групата песенни образци. В

отделни песни от репертоара си тя показва и добро познание на рупския песенен фолклор. Именно това я превръща в стилна и оригинална предствителка на странджанската народна песен.

По повод житейския и творческия юбилей на Милка Андреева на 5 октомври 2011 г. в Бургас се организира грандиозен празничен концерт. Идеята и организацията на мероприятияето беше на тракийско дружество „Екзарх Антим I“ - Бургас. За да поздравят певицата, бяха пристигнали много фолклорни групи и изпълнители, нейни колеги от целия Бургаски регион.

На сцената се извиха фолклорните състави от Малко Търново, от кв. Сарафово, мъжка битова група „Средец“, женска група „Трета възраст“ - Бургас, деца от ДФФ „Тракийска песен“, оркестър „Средец“, танцов състав „Звездички“, трио „Мъниста“, на което Милка Андреева е основател и бивша солистка. Също така пяха и дългогодишната ѝ колежка Нанка Станкова, Ирена и Росица Станкови, Георги Драганов от Поморие, Лазар Налбантов. С много стара песен от родното село я поздравиха и леля ѝ Тодора. Интересното бе, че Милка Андреева ня съвместно с всички участници в концерта, а кулминацията беше, когато запя в дует със съпруга си Георги Андреев. От него Милка Андреева е намирала винаги сигурна подкрепа и разбиране, дори споделя, че именно на него дължи много от това, което е постигнала като певица. Поздравителни адреси певицата получи от Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургас, от зам. областния председател на Бургас, от кмета на Бургас, от председателя на Общинския съвет, кмета на Средец и гр.

Повече от два часа а половина публиката се любуваше на изпълненията на Милка Андреева и на нейните приятели, дошли да я поздравят.

Богата дейност и още нещо

За клуб „приморски“ - I към тракийското дружество „Капитан Петко Войвода“ - Варна, председателката му БЛАГА СТАНКОВА сподели през кореспондента ни ВЕСЕЛИНКА АЛЕКСИЕВА:

В нашия клуб членуват тракийци от целия град - работещи и пенсионери.

Какво е интересното при нас ли? Всичко, ще кажат тия, които са идвали на проявите ни! Дейността, която развиваме, е разнообразна и интересна и още нещо...

Гордеем се, че сред нас е вокална група „Варна“ с ръководители Величка и Станю Станеви, защото те със своя професионализъм и авторитет са завоювали призови места във фестивали и конкурси. Не са без значение и изявите им в Тракийския дом, където винаги са посрещани с много любов и аплодисменти. Всъщност народната певица Величка Станева няма нужда от представяне, понеже тя отдавна е позната с чудесните си изпълнения по телевизията и радиото на почитателите от този жанр.

А какво да кажем за нашата туристическа група, която не само кръстосва на дълж и на шир из краищата ни родина, но намира време да пее и се весели! Доказателство за тези им умения са концертните изяви не само във Варна, но и в други градове от страната. Тяхна е инициативата за почистването

на парковете, на плажа, както и на хижи в района ни.

И все пак най-голямата ни страст остава автотуризмът. Можем да се похвалим, че сме обиколили много забележителни места у нас и в чужбина. Въннуващи и незабравими ще останат за нас срещите ни в селата Хабилер, Мосуч и Арпач - Одринско. Може би това е така, защото те са родните места на тракийски рогове, гонени и преследвани през 1913 г. За миналите дни - там в сенките на спомените и в пепелта на някогашния огън - склонихме почително глави в памет на своите предци.

Няма да преувелича, ако кажа, че нашият клуб винаги е планирал така всяка своя изява, че тя е била тематично свързана с дадено събитие от национален характер или с богатата и разнообразна дейност на тракийската организация. Ние колективно честваме рождени дни, посещаваме изложби, рецитали, театрални постановки.

Смятам, че за тази гружка атмосфера в клуба, за веселото настроение помежду ни допринася най-вече нашият актиъ, който е моторът на разнородната ни дейност.



В Одрин

Да тачим историята си

Михаил МИХАЙЛОВ

В Сливен и областта съществуват тракийски дружества, съставени от потомци на бежанци. Съвременните тракийци тук са осъзнали ролята на историческата памет за наличието на гражданско самосъзнание и буден дух. Те почитат и помнят своето минало, гордят се с него и го предават на поколенията. Тази година на 1 октомври 2011 г. сливенското тракийско дружество „Лазар Маджаров“ например взе участие в националното честване по повод 98 години от разорението на тракийските българи в Маджарово. Групата от Сливен поднесе своите цветя пред пантеона-костница и паметника на

Капитан Петко Войвода заедно с потомците на тракийци от цялата страна, които взеха участие в националното поклонение.

След официалната част на тържеството управителният съвет и членовете на дружество „Лазар Маджаров“ имаха среща с председателя на СТДБ Красимир Премянов.

По инициатива на Стоян Матушев, дългогодишен член на тракийската организация, се проведе среща-разговор с ръководството на тракийското дружество „Димитър Маджаров“ в Кърджали. Дватамата председатели на дружествата - инж. Кирил Киряков и инж. Яни Янев - се споразумяха да си сътрудничат за каузата на Тракия.



Пред паметника на Капитан Петко Войвода в Маджарово

Константин Петканов: Светогледът на народния будител



Константин Петканов

Народният будител е истинска рожба на българския дух. Той не е син на стар аристократичен род, нито пък е случайна изгънка. Ний го виждаме да възхожда от недрата на запазените български паланки, градове и села, от мрачните килии на народните православни манастири. И както едно дърво израства и се извишава над цяла гора, така и той израства върху родната земя и се извишава над своите еднокръвни братя.

Тоя народен син осъществява творческата си и борческа личност върху силите и възможностите на българската душа. Той изцяло е погълнат от една-единствена мисия - да извлече своя народ от мрака на невежеството и робството. И това месуанство, в основите на което лежи инстинктът за духовното съхраняване на целокупния народ, определя и линиите, по които трябва да се движи животът на будителя, определя светогледа на народния будител.

Тоя светоглед не е нищо друго освен оная здрава и неразрушима срада, в която се ражда и укрепва българската душа и която избистря и провежда самобитността на рода, културния стил на българския народ. Тук именно народният будител, който има най-будните очи за света, разбира, че всеки народ дохожда на света да направи нещо добро за човечеството, да изкове яка броня срещу всестранното и многооко зло. И затова той търси вечните извори, непобедимите сили - и тях да противопостави на властните пристъпи на тъматата.

Първият гранитен камък в основите на неговия светоглед е съзнанието, че будителят принадлежи на народа. Докато това първично начало не стане плът и кръв, не проникне във всички клетки на живота тяло, животът на общата душа не може да се осъществи. Само така може да се дойде до твърдата вяра, че народен водач може да бъде само онзи, който възлюби правдата и свободата. Сам човек

нищо не може да направи. И докато не раздаде това, което родът е съхранил в него, не може да тласне живота крачка напред, не може да възроди духа за творческа работа.

Постигането на тая задача е един бавен процес и нейното разрешаване идва само по пътя на общото народно сътрудничество, чрез връзката между отделните единици от народа. И началото на тоя процес се крие изключително в проявените вече народни традиции, във всичко онова, което е определило съдбата на българщината. Народът не е нещо случайно, нито пък е стадо, предназначено за храна на насилниците. Не може да има нищо светло, нищо достойно за човека без него. Поначало самият народ е всичко и извън неговата душа няма напредък, няма съвършенство, няма бъдеще. В простата истина, че той се е запазил и продължава да съществува, се съдържат и всички корени за неговото възраждане.

Първият дълг на народния будител е да запази и да подхрани за вечен живот тия здрави, изпитани от страданията и насилията корени. Затова той започва оттам, откъдето народната душа е спряла поради тираничната власт на невежеството. Преди всичко трябва да се освободи народната душа от веригите на чуждата власт и това освобождение може да стане само след като дойде просветата.

Просветата очертава яркия лик на духа. Тя няма да дойде от въздуха, а само от съхранените истини в народната душа. Всяко отричане на тия истини е смърт за рода и затова народният будител, който се явява като носител на новото, не търси това ново във външните форми на живота, а само във вътрешната сила на общечитието. Така той, преди да се бори за тялото на човека, посвещава живота си в изграждането на духовното начало, принася се в жертва за правда и свобода. Насилието се ражда от желанието да заграбиш живота само за себе си, а свободата се осъществява, като се разгадеш изцяло за живота на другите.

Така се ражда дългът. Оръжието, което ще проведе тоя дълг, е преди всичко словото, което единствено ражда делото. Силата на словото е съхранена в народната църква, в народното училище. И двете светини са се създали по пътя на едно вековно усилие за изграждане на самобитен български стил, който да предпази народа от погиване.

Българската църква не е само дом за молитва, но и огнище на нравствена сила. Словото Божие е един меч, който брани доброто от злото, който укрепва съпротивителната сила на народната душа срещу всички насилнически посегателства. Без Словото Божие не би се родила и саможертвата, тъй необходимата за благо на народа. И затова в живота на народния будител изграждането на самобитна българска църква стои на първо място. Чрез нея той се стреми да осъществи делото, което ще събуди народа за нов, свободен живот. Той знае, че могъществото на вярата е неизмеримо. Изграденото върху вярата не рухва, не отпада и има най-съпротивителната сила. Робството разпада, разлага външните форми на живота, унижава и унищожава човека, но то отстъпва пред вярата на човека в доброто, пред неговата любов към бога, към правдата и свободата.

Така чрез вярата и любовта народният будител приема просветата като сила, която ще трябва да замени земните богатства и да посочи тяхната преходност. Неговото схващане за просветата е дълбоко, проникновено. В него има лъх на вечност. Той не проповядва просвета, за да просвети човека, като му открие тайните на науката сами за себе си, а чрез тия тайни да стане борец за народни правдини. Знанието е богатство, но само тогава, когато то разчиства пътя на народа, на човечеството за свободен живот. Българската просвета покрай задачата си да отвори очите на народа за света има и предназначение - да му даде оръжие срещу всички ония сили, които са спъвали неговото всестранно развитие. "Учението е злато." "Учението е богатство." Тези значителни и изчерпателни сравнения не са случайни. Един народ, на който насилниците са изсмуквали всички жизнени сокове, ще трябва да прибере до най-сизурното, до най-могъщото и трайно богатство - до просветата, за да се запази хармонията, нарушена от робството. Просветата ще изгради народния дух за съпротива, ще раздвижи борческата кръв и ще подхрани творческата сила, която заедно разчистват всички пречки в живота на човека и на народите. Просветата възстановява достойнството на човека, осъществява народната свобода и отваря вратите на бъдещето и на всички бедни, отрудени, унижени и поробени.

Помашки език не съществува

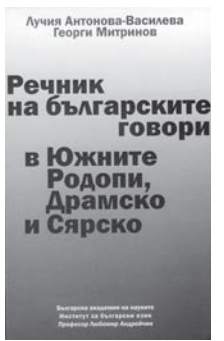
Речникът* на българските говори в Южните Родопи, Драмско и Сярско включва лексикален материал, събран от теренни изследвания по проект, финансиран от Министерство на образованието, младежта и науката, озаглавен „Проучване на езиковите маркери за национална идентичност на малки и изолирани общности“. Необходимостта от тези изследвания се налага от липсата на актуални данни за местните говори, събрани при теренни проучвания в самите селища. Публикуваните досега данни се базират преди всичко на материали от говори на преселници от посочените региони, живеещи днес в България (вж. Антонова-Василева, Л., Митринов, Г., „Проект за изследване на българските говори в Южните Родопи, Драмско и Сярско“. – Сп. „Български език“, 2008, кн. 1).

С появата на речника се цели да се постави началото на системно изучаване на българските говори в Южните краища на българското езиково землище. Тези говори са съхранили реди архаични и самобитни особености, несрежани вече отсам границата, което ще даде възможност наши и чужди учени да вкарват в научно обращение нов корпус диалектна лексика. Това е от изключителна важност сега, с оглед на опитите в Турция и Гърция да се сътвори „помашки език“, който е различен от българския език (Митринов, Г., „Фалшификации, свързани с езика на българите мохамедани“. – Сборник „Заблуди и фалшификации за произхода на българите мохамедани“, 2010). Същото важи и за употребата на терминология като „бездомни“, „славянофонски“, „славяногласни“, „българомакедонски“ и редица други, употребявани от някои учени за назоваването на местните диалекти в Драмско и Сярско.

Речниковият материал може да бъде използван освен от диалектолози и от групи специалисти езиковеди (социolingвисти, етнолингвисти, старобългаристи и др.), както и от неспециалисти, най-общо етнолози, проучаващи южните краища на българското етнографско землище, тъй като в него се откриват сведения за материалната и духовната култура на запазеното до днес местно българоезично население.

Теренните проучвания бяха проведени през 2007-2010 г. в Ксантийско (ном Ксанти), Гюмюрджинско (ном Родопи), Димотишко (ном Еврос), а също в Драмско и Сярско**. В речника не е включен материал от всички обходени селища

Лучия
Антонова-
Василева,
Георги
Митринов
„Речник на
българските
говори в
Южни Родопи,
Драмско
и Сярско“.
София, 2011 г.



по изготвения селищен списък. Част от тях в Южните Родопи, Драмско и Сярско днес не съществува, като населението им се е преселило, главно по икономически причини, в полските и приполските райони на Западна Тракия и на Еврейска Македония, и по политически и религиозни причини в съседна Турция, що се касае до южнородопското българоезично мюсюлманско население, а в България - за българоезичното християнско население от Драмско и Сярско. В групи села етническата картина днес е променена и поради влиянието на реди екстралингвистични фактори, местно българоезично население не се е съхранило. Мюсюлманското население в Южните Родопи е заменило родния си български език с турски, а християнското в Драмско, Сярско, Ксантийско, Димотишко - с гръцки. В християнските села българоезичното местно население е главно от старото поколение. По-различна е картината в мюсюлманските села, където българоезични са представители на младото, средното и старото поколение. Тъй като децата изучават в училище турски и гръцки език, по-малко представители на младото поколение употребяват родния си български език. Говорите на третата група села не бяха добре проучени поради отдалечеността им от градските центрове и липсата на добри пътни връзки. Това важи особено за източните райони на Ксантийско, за южните склонове на Гюмюрджински Карлук в Гюмюрджинско и за планинския район на Димотишко.

От Драмско и Сярско диалектен материал бе събран само в отделни, населени с християнско население села, където и днес живеят потомци на българи патриаршисти, останали в гръцка територия след прогонването на местните българи екзархисти. Немалка част от селата са заселени в по-ново време с голям процент гръцки малоазийски бежанци, дори изцяло, поради което няма носители на местния български говор.

На стр. 7

*Заглавието е на редакцията. Публикуваме със съкращения увода към изданието на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките: Лучия Антонова-Василева, Георги Митринов, „Речник на българските говори в Южните Родопи, Драмско и Сярско“. София, 2011 г. (бел. ред.).

**Речниковият материал от южнородопските говори в Ксантийско, Гюмюрджинско и Софийско (дн. Димотишко) е събран и обработен от доц. д-р Георги Митринов, а този от селата в Сярско и Драмско - от доц. д-р Лучия Антонова.

Резултати на местни избори 2011 г.

Кандидати, издигнати самостоятелно от ПК „Тракия“			
I. Общини			
1. Община Куклен – кмет Димитър Кръстев Сотиров – печели на I тур (52,57%) и листа от 5 общински съветници (21,16%) - (Йорданка Атанасова Вълчева, Димитър Георгиев Бакърлиев, Костадин Георгиев Павлов, Димитър Мирчев Димитров, Албена Черкезова Костадинова)			
2. Община Харманли – листа 2 общински съветници (6,26%) (Маргарит Тодоров Петров, Красимира Кирилова Иванова)			
3. Община Несебър - листа 2 общински съветници (5,44%) - (Георги Димитров Георгиев, Пенко Пламенов Пенчев)			
4. Община Маджарово - листа 2 общински съветници (17,99%) (Димитър Мирков Стоянов, Тонка Иванова Сарова)			
II. Кметства			
5. гр. Ахелой, община Поморие – кмет Иван Георгиев Георгиев – печели на I тур (53,64%)			
6. с. Чернево, община Суворово – кмет Мирка Димитрова Янева – печели на I тур (80,06%)			
7. с. Павел, община Полски Тръмбеш – кмет Анка Пенчева Личева – печели на I тур (61,27%)			
8. с. Тънково, община Несебър – кмет Христо Николов Николов – печели на I тур (61,24%)			
9. с. Гюльовца, община Несебър – кмет Васил Алексиев Василев - печели на II тур (50,49%)			
10. с. Оризаре, община Несебър – кмет Черньо Стоянов Пенчев - печели на II тур (54,83%)			
Кандидати на местни коалиции с участие на ПК „Тракия“			
I. Областни центрове			
1. Община Перник – кмет Росица Янакиева - печели II тур (52,94%) и листа 12 общински съветници (25,89%) - (Росица Йорданова Янакиева-Костадинова, Ненко Викторов Темелков, Симеон Василев Симеонов, Валентин Николов Петков, Татяна Костадинова Вангелова-Христова, Иван Райчев Димитров, Катя Евтимова Христова, Александър Стефанов Алексиев, Петър Анастасов Янков, Божан Йоанов Спасов, Ралица Илиева Андреева-Любенова, Малин Димитров Стоилов)			
2. Община Сливен - листа 2 общински съветници (3,67%) - (Момчил Димитров Пантелеев, Красимир Иванов Башлиев)			
3. Община Ямбол - листа 4 общински съветници (7,65%) - (Стоян Проданов Иванов, Николина Жекова Хаджигеоргиева, Вълкана Климентова Янкова, Йордан Милков Милков)			
4. Община Хасково - листа 3 общински съветници (6,14%) - (Иван Димитров Станчев, Смиляна Николова Нитова-Кръстева, Божидар Петков Драганов)			
II. Общини			
5. Община Малко Търново - листа 1 общински съветник (10,08%) - (Катя Евтимова Куюмджиева)			
6. Община Ивайловград – листа 4 общински съветници (25,04%) - (Стефан Иванов Танев, Георги Димитров Марков, Красимир Атанасов Кръстев, Димитър Иванов Кискинов)			
7. Община Любимец – листа 6 общински съветници			
(29,06%) - (Михаил Димитров Димитров, Владимир Николов Бамбалоф, Лилия Богданова Балашева, Гергана Христова Георгиева, Карамфил Димитров Дулев, Ана Атанасова Гочева)			
8. Община Свиленград – листа 4 общински съветници (12,91%) - (Христо Димитров Щерев, Недялка Краева Георгиева, Михаил Димов Милев, Златомир Димитров Костадинов)			
9. Община Тополовград –листа 4 общински съветници (13,84%) - (Кера Иванова Спирова, Добрин Георгиев Парнаров, Данчо Димитров Трифонов)			
Кандидати, издигнати от други партии и коалиции или инициативни комитети, подкрепени от ПК „Тракия“			
I. Кметове на областни центрове			
1. Община Шумен – кмет Красимир Костов (БСП) - печели на I тур (52,38%)			
2. Община Търговище – Красимир Мирев (независим) - печели на II тур (78,90%)			
3. Община Разград – кмет Денчо Бояджиев (независим) - печели на II тур (53,95%)			
4. Община Ловеч – кмет Минчо Казанджиев (БСП) - печели II на тур (52,10%)			
5. Община Сливен - кмет ген. Кольо Милев (БСП) – подкрепя на II тур; печели с (56,72%)			
II. Кметове на общини			
6. Община Полски Тръмбеш – кмет Георги Чакъров (независим) - печели на I тур (51,28%)			
7. Община Маджарово – кмет Милко Петков Армутлиев (независим) (53,59%) - печели на I тур			
8. Община Свиленград – кмет Георги Манолов (независим) (81,00%) - печели на I тур			
9. Община Гоце Делчев – кмет Владимир Москов (БСП) - печели на II тур (51,05%)			
10. Община Сандански – кмет Ангон Тотев (независим) - печели на II тур (53,60%)			
11. Община Карнобат – кмет Георги Димитров (БСП) - печели на II тур (61,67%)			
12. Община Несебър – кмет Николай Димитров (независим) - печели на II тур (60,38%)			
13. Община Белослав – кмет Желязко Петров (независим) - печели на II тур (53,57%)			
14. Община Долни чифлик – кмет Борислав Натов (независим) - печели на II тур (52,56%)			
15. Община Велинград - кмет Иван Георгиев Лебанов (независим) - печели на II тур (56,14%)			
16. Община Стрелча – кмет Иван Евстатиев (независим) - печели на II тур (62,24%)			
III. Кметове на кметства			
17. кметство с. Добровница, община Пазарджик – кмет Гурко Митев (БСП) - печели на I тур (70,90%)			
18. кметство с Ботево, община Тунджа – кмет Георги Иванов Танев (независим) - печели на I тур (70,08%)			
19. кметство с. Голям манастир, община Тунджа – кмет Славчо Андонов Иванов (МК) - печели на I тур (60,00%)			
20. кметство с. Обчи кладенец, община Тунджа – кмет Динко Иванов Динев (независим) - печели на I тур (56,08%)			
21. кметство с. Генерал Инзово, община Тунджа – кмет Галин Янков Пантелеев (МК) - печели на I тур (53,42%)			
22. кметство с. Стан, община Нови пазар - кмет Валентин Георгиев Димитров (БСП) - печели на I тур (69,36%)			
Избрани кметове и общински съветници - тракийци, издигнати от други партии и коалиции или инициативни комитети			
1. Община Варна – кмет Кирил Йорданов (ГЕРБ) – подкрепя на II тур; печели с (59,50%)			
2. Маринка Гругева Василева – 7-о място в листа на БСП, община Тунджа, област Ямбол			
3. Гено Тодоров Пухов – 4-то място в листа на ГЕРБ, община Созопол, област Бургас			
4. Огнян Колев Иванов – 3-то място в листа на ГЕРБ, община Кърджали			
5. Желез Славев Железов – 1-во място в листа на ПП „Обединени земеделци“, община Велики Преслав, област Шумен			
6. Ангел Петров Ангелов - 2-ро място в листа на ПП „Обединени земеделци“, община Велики Преслав, област Шумен			
7. Павлина Рангелова Христова - в листа на БСП, община Нови пазар, област Шумен			

ТРАКИЙЦИ СА С ВАС

Местните избори са вече в историята. Кой прав, кой крив или кой честен, кой не съвсем – не е наша работа да съдим. За това си има съд – български съд, сиреч човешки, който може да се произнесе днес. Но и Божий съд, който предстои и на който всичко, сторено в тайна, ще стане явно.

Тракийската организация не остана безучастна към изборната надпревара. Политически клуб „Тракия“ имаше своите кандидати-кметове и кандидатообщински съветници в някои селища, в други влезе в коалиции. Равносметката е налице (вж. резултатите).

Ръководството на ПК „Тракия“ изпрати писма до участниците в изборите, които не се класираха. В тях се подчертава:

„Приемете искрената благодарност на Съюза на тракийските дружества в България и на ПК „Тракия“ за участието Ви в местните избори 2011 година.

Оценяваме високо Вашето съпричастие към каузата на тракийското движение като израз на патриотизъм и родолюбие, вдъхновило днес хора като Вас да градят родния си край и да го поддържат като символ и крепост на българщината и българския дух.

Като съмишленици сме уверени, че съвместните ни усилия в изграждането и укрепването на гражданското общество в България ще продължат и напред в името на едно по-добро и успешно бъдеще.“

Едновременно с това ръководството на ПК „Тракия“ поздрави спечелилите изборите наши кандидати и тези, които подкрепих различни коалиции по места:

„Съюзът на тракийските дружества в България и ПК „Тракия“ оценяват високо постигнатия успех и Вашето съпричастие към каузата на тракийското движение, вдъхновило хора като Вас да градят родния си край и да го поддържат като символ и крепост на българщината и българския дух.

Желая Ви здраве, успешна работа и много ползотворни резултати.

Тракийци са с Вас.“

Помашки език не съществува

От стр. 6	изследвания (Патриарх Кирил, „Българомохамедански села в Южни Родопи“, 1960), са изписани старите селищни имена, а към тях за сведение са добавени и гнешните актуални гръцки названия, утвърдени от гръцките власти в по-ново време. (...) Търпърва се обработва диалектен материал от говорите на непроучени досега села в Ксантийско, Гюмюрджинско, Димотишко, записани през третата	година на теренните проучвания. След приключване на работата по съставяне на речника списъкът на селищата ще бъде актуализиран. (...) Представеният речник не включва изцяло събрания диалектен материал, тъй като тригодишният период на работа е твърде кратък, за да изчерпи изцяло и събираческата, и анализаторската, и проучвателската дейност.	Както бе отбелязано по-горе, материалът от теренните проучвания през третата година първа предстои да бъде обработен, което несъмнено ще допълни представите ни за местните български говори. Речникът ще бъде допълнен с нов лексикален материал, което ще даде възможност на използващите го учени да актуализират своите изследвания. Това ще позволи например да	бъде направена цялостна класификация на говорите в Южните Родопи, каквато до момента липсва, а също да се актуализира класификацията на говорите в Драмско и Сярско. Ще продължи публикуването на материали в специализирани научни издания и в издания с научно-популярен характер, посветени на изследваните български говори и на техните характерни особености.
-----------	---	---	--	---

ТРАКИЯ - орган на Съюза на тракийските дружества в България - София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А			Печат: ИК „Илинда“
Абонирайте се! Каталожен номер 759	Издава: Централното ръководство Историко-политически коментатор: проф. Иван ФИЛЧЕВ Главен редактор: г-р Елена АЛЕКОВА, отговорен редактор: Богдан БОНЕВ e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. (факс): 02(987 57 53	БАНКОВА СМЕТКА СТДБ (за вестника) IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF Банка ДСК ЕАД, клон 1 , ул. „Княз Ал. Батенберг“ - София 1000	
	КОРЕСПОНДЕНТИ: Михаил ЖЕЛЯЗКОВ (Бургас) - 056(86 16 76; Веселина АЛЕКСИЕВА (Варна) – 0888 89 59 27; Наско ТОДОРОВ – 0878 83 39 92; Негка ГОСПОДИНОВА (Перник) - 076(60 13 67; Бойка БОРАДЖИЕВА (Пловдив) - 032(67 35 18; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) - 044(62 48 53; Виолета ФИЛИПОВА (Смолян) - 0301(63 008; Златка МИХАЙЛОВА (Хасково) - 038(66 58 22; Маргарита НАЧКОВА (Шумен) - 054(86 99 52; Мария ИВАНОВА (Ямбол) - 046(66 35 40		

Поход до светилището на траките

Цанко ГЕОРГИЕВ

На 22 септември 2011 г. Тракийският младежки съюз проведе запомнящ се поход.

Регионалният съвет на Тракийските дружества – Стара Загора, Тракийско дружество „Одрина“ – с. Бузовград, и ние, младите тракийци, изразихме желание да се обединим около идеята за провеждане на национален тракийски младежки поход до мегалита „Вратата на богинята“ - Бузовград. Предполага се, че скалното светилище е обслужвало култа на траките към Слънцето и потвърждава връзката на човека с Космоса. В подножието на светилището е разположена Долината на тракийските царе – столицата на одрисите Севтополис и редица подмогилни храмове и съоръжения, датирани в периода 600 – 200 г. пр. Хр.

Походът започна от центъра на Бузовград с внушителна знаменна група, съставена от представители на тракийските младежки дружества от Стара Загора, Бургас, Казанлъшко и много други. Пътят по екоптеката беше стръмен, но настроението у младежите беше приповдигнато – нови хора, нови запознанства. С шег и закачки не усетихме кога стигнахме върха и се озовахме на тракийското светилище. Младите тракийци със знамената с още по-голямо настроение се занадпреварваха да превземат мегалита и да развоят националния флаг и тракийското знаме. Бургазлии изпревариха всички. След тях бяха младежите от Стара Загора.

А каква гледка се откриваше от върха на тракийското светилище!

Просторни зелени гъбови гори със скътаното Казанлъшко поле – Долината на тракийските царе, яз. „Копринка“, под водите на който се намират останки от столицата на одрисите Севтополис. И колко още красота!

Тържеството започна със символично обзядване на коне, както са правили гревните траки. Последва възстановка на древен тракийски ритуал, посветен на плодородието. С



Превземане на мегалита



Начало на ритуала с конете

танци бе направен поклон на земята, която ражда изобилието. Хлябът и плодовете бяха подредени в красиви подноси.

Бе обявен и конкурс за най-красивата питка, отчетен в края на тържеството. А те бяха приготвени с голямо старание от тракийци от Бузовград, с красиви орнаменти. На 22 септември се е празнувал Денят на плодородието с почит и благодарност към природата – празник, оставен ни от гревните траки.

Кметът на Бузовград Михаил Янушев откри тържеството. Гости бяха областният управител на Стара Загора Йордан Николов и зам. областният - Галина Стоянова, Петра Мечева, председател на ТД „Одринска епопея“ – Стара Загора, Костадинка Димитрова, председател на ТД „Капитан Петко Войвода“ – Казанлък, Цанко Атанасов, организационен

секретар на Тракийския младежки съюз „Капитан Петко Войвода“ – Стара Загора, и председателите на тракийските дружества от: с. Копринка - Мария Димова, с. Розово - Нанка Дянкова, с. Крън - Петър Славов, с. Енина - Сминка Гутникова, и др.

Домакинът на проявата Софиюка Атанасова, председател на ТД в Бузовград, приветства присъстващите и специално младите тракийци, като подчерта: „Приятно ми е да споделя, че днес провеждаме две важни чествания: Деня на есенното равенство и плодородието на земята и Деня на независимостта. Така даваме изява на двете най-важни качества на българина: пословичното трудолюбие, наследено от траките, и горещия патриотизъм към България.“

Цанко Атанасов обеща



Старозагорци първи развяха тракийските знамена



Ритуалът на плодородието

Снимки: Димитър Янков

тази инициатива да стане традиционна, а защо не ѝ международна, имайки предвид стратегията на СТДБ, в която е посочено и „Опазване и популяризиране на културно-историческото наследство на траките“, което намираме и в Източна, и в Западна Тракия, и което ни обединява.

„Един от най-богатите и значими обекти за съхраняване на културната идентичност на региона – подчерта той – е именно мегалитът „Вратата на богинята“ в Бузовград. Това хитроумно приспособление от струпани на едно място гигантски камъни от праисторическото човечество, обитавало ареала около Средна гора, и днес предизвиква възторг и удивление. Особено у туристите. Държавата трябва да направи всичко възможно този тракийски паметник да се превърне в част от най-

посещаваните туристически обекти в Долината на тракийските царе. Ще положим усилия да очертаем ролята и приноса на младежките организации от България, Турция и Гърция в интеграционните процеси в Еврорегион „Тракия“.

Последва приветствия от областния и зам. областния управител. Поздравителен адрес връчи на младите тракийци Мария Димова, председател на тракийско дружество „Севтополис“ в с. Копринка. В него се казва: „Нашият завет е: Не забравяйте тракийската история! Предавайте я на вашите деца и внуци, както ние я предаваме на вас!“

Празникът завърши с изпълнения на местни фолклорни групи. На поляната под мегалита младежите организираха свое тържество и отново потеглиха със знамената по екоптеката до центъра на Бузовград.

Надсвирване с кавал в село Рудник

Третият национален конкурс за надсвирване с кавал „Никола Ганчев“ в с. Рудник, община Бургас, бе проведен на 15 октомври 2011 г. Журираха Недялко Недялков, Георги Иванов и Данчо Радулов.

